

PER MAIL VERZONDEN

Per e-mail: ministerInv@minInv.nl
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. De heer H. Staghouwer
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Adres : Bezuidenhoutseweg 105-113
2594 AC Den Haag
Telefoon : +31(0)70-3382700
E-mail : secretariaat@lto.nl
KvK : 40413400
Rekening : NL32 RABO 0357606760

Datum : 30 augustus 2022
Ons kenmerk : 220830 I SvdT
Onderwerp : Landbouwperspectief

Geachte heer Staghouwer,

Er is momenteel veel woede en onmacht onder de boeren in Nederland. Elke ondernemer zoekt op de inmiddels beruchte kaart waar zijn bedrijf staat en velen voelen zich daardoor machteloos en radeloos. Ondanks ons dringende verzoek is het kaartje niet formeel ingetrokken. Deze weken is er regelmatig aandacht geweest voor acties – vaak passend en waardig, in uitzonderingen ontoelaatbaar – maar we moeten niet vergeten dat een grote meerderheid van de boeren vol zorgen aan de keukentafel van het bedrijf zit. Elke boer die een zin leest als 'binnen de gebiedsgerichte aanpak is er niet voor alle agrariërs toekomst', vreest dat dit over zijn of haar bedrijf gaat. We zijn als sector onthutst door wat er voor de agrarische sector top-down wordt bepaald. Zonder daarbij onze boeren mee te nemen, laat staan het voortouw in het perspectief te geven: dus bottom-up. Ondanks alle beloftes over toekomstperspectief is nu nog compleet onduidelijk wat de economische, sociale en culturele impact wordt van dit stikstofbeleid.

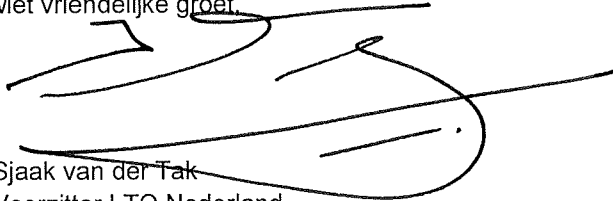
LTO Nederland neemt haar verantwoordelijkheid om bij te dragen aan oplossingen. Niet voor niets hebben we vorig jaar samen met het bedrijfsleven en natuurorganisaties een versnellingsplan gepresenteerd om de eerder wettelijk vastgestelde doelen te halen. Nu worden we echter geconfronteerd met onrealistische doelstellingen, een top-down benadering, en donkere wolken van klimaat- en watermaatregelen aan de horizon.

We wisten sinds de presentatie van het coalitieakkoord dat er een verhoogd landelijk reductiedoel aan zou komen, maar ook zou dit gepaard gaan met perspectief voor de agrarische sector. Dit perspectief ontbreekt momenteel. De perspectiefbrief die voor de zomer naar buiten kwam, biedt onvoldoende helder perspectief. Het is vooral een opsomming van de eerder ingezette koers, bekende mogelijkheden en bestaande regelingen. We kennen de oneliners 'meer verdienen met minder vee', maar meer dan dat is het niet.

Hierop kwam flinke kritiek vanuit de Tweede Kamer en moet er in september een brief komen die écht perspectief geeft. Wat ons betreft vraagt dit om (1) een doorrekening van de bedrijfseconomische schade die het beleid voor stikstof, maar ook voor klimaat en water aanricht. Dat moet voorafgaand aan de gebiedsprocessen voor een aantal bedrijfstypes (denk aan een 'agrarisch koopkrachtplaatje'). Vervolgens bij de afronding van de gebiedsprocessen een bedrijfseconomische doorrekening voor iedere deelnemer, met daarin concrete euro's aan verlies als gevolg van alle aankomende en reeds ingezette beperkingen. Vervolgens moet hier tegenover (2) concrete compensatie en nieuw verdienvermogen worden gezet. Zodat inzichtelijk is wat er daadwerkelijk vanuit de consument, de keten, de terreinbeheerders en de banken komt, wat de overheid doet en welke pijn de boer geacht wordt zelf te nemen. Zo wordt inzichtelijk (3) wat het reële perspectief op een meerjarig verdienperspectief is. Alleen dan is er sprake van een zeker, realistisch en onderbouwd perspectief voor ondernemers. Of het ontbreken daarvan, als dat de onverhoopte uitkomst is. (4) Voor natuur-inclusieve landbouw verwachten wij langjarige en reële contracten.

Voor ondernemers is het startpunt van perspectief: inkomen en rendement. Wij willen dus geen nieuwe opsomming van bestaande beleidsmaatregelen, maar duidelijke cijfers. Wat is het inkomensverlies, en hoe denkt de overheid dit aan te pakken. Pas dan kunnen we spreken van echt landbouwperspectief. Wij gaan er vanuit dat u met voorgaande argumenten, uw brief voor het landbouwperspectief zult verrijken.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes. The signature is positioned above the printed name and title.

Sjaak van der Tak
Voorzitter LTO Nederland